

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

EEN DRINGEND VERZOEK

In verband met het feit, dat zoo nu en dan in dag- en weekbladen artikelen op tandheelkundig gebied verschijnen, die niet beantwoorden aan een goede voorlichting van het publiek en eerder in staat zijn onjuiste voorstellingen te wekken, doet de Commissie voor Mededeelingen aan de Pers een beroep op de leden, om haar daarvan kennis te geven, bij voorkeur door toezending van een exemplaar, waarin zoo'n artikel is verschenen, aan den Secretaris der Commissie voornoemd.

F. J. J. SCHERPHUIS.

Zaandam, Rustenburg 109.

LIJST VAN CANDIDAAT-LEDEN

Eventueele bezwaren moeten binnen vier weken worden ingediend bij den Secretaris der Maatschappij. — (art. 2 H.R.).

F. J. W. Sterk, den Haag,	(afd. 's-Gravenhage en o.).
H. L. Lelie, Amsterdam,	(afd. Amsterdam).
D. W. J. v. d. Wal, Woerden,	(afd. Utrecht).
E. Geertsema, Groningen,	(afd. Noord-Nederland).
M. H. J. Koenen, Amsterdam,	(afd. Amsterdam).
Mej. S. C. Bol, Utrecht,	(afd. Utrecht).
G. van Duyn, Rotterdam,	(afd. Rotterdam en o.)
L. C. E. Mahler, Alphen,	(afd. 's-Gravenhage en o.).
Mej. D. Wicherink, Leiden,	(afd. 's-Gravenhage en o.).
Mevr. J. Hettersch y, Groningen,	(afd. Noord-Nederland).

BESCHRIJVINGSBRIEF

van de vier-en-twintigste jaarvergadering (zes-en-dertigste Algemeene Vergadering), te houden te Utrecht op Zaterdag 29 Januari 1938 ('s nam. 4 uur) en Zondag 30 Januari ('s morgens 10 uur) in het Jaarbeursrestaurant-Vreeburg.

Agenda:

Zaterdagmiddag 4 uur

1. Opening.
2. Notulen en ingekomen stukken. (De verkorte notulen der 35e Alg. Verg. zijn opgenomen in het T. v. T. van October 1937).
3. Jaarverslag van den secretaris H.B.
4. Jaarverslag van den penningmeester H.B. en begrooting over 1938.
5. Verslag van de verificatie-commissie en benoeming van een verificatie-commissie voor het loopende jaar. (Accountants-rapport).
6. Afdeulingsverslagen. (*Zie Januari-nummer T. v. T.**)
7. Jaarverslag van
  - a. Commissie tot beheer van het Steunorgaan.
  - b. Bemiddelingsbureau voor waarneming en assistentie.
  - c. Incassobureau.
  - d. Commissie voor Schooltandverzorging.
  - e. Onderwijs- en Examencommissie.
  - f. Commissie voor de „Nazorg”.
  - g. Polikliniek-commissie.

(Zie Jan.-nummer
T. v. T.*)

*) Ter besparing van de kosten zijn de Afdeulings- en Commissie-verslagen alleen afgedrukt in het Januari-nummer van het T. v. T.

- h. Commissie voor Beroepsethiek.
 i. Commissie voor den Middenstand.
 j. Centrale Ziekenfonds-Commissie.
 k. Commissie tot Bestudeering van het Tandtech-
 nikersvraagstuk.
 l. Commissie voor Mededeelingen aan de Pers.
8. Verkiezing van een penningmeester der Besturende Commissie van het Steunorgaan (art. 15 en 17 reglement Steunorgaan).
- Volgens rooster treedt af de heer J. J. Backer Dirks die echter terstond herkiesbaar is.
- Alle afdeelingen hebben als eenig candidaat gesteld den heer J. J. Backer Dirks.
9. Verkiezing van voorzitter, leden en plaatsvervangende leden van den Raad van Beroep (art. 59 en 60 H. R.).

Zaterdagavond 8 uur:

10. Het Ziekenfondsvraagstuk.
- De heer J. A. Salomons, voorzitter der C. Z. C., zal een inleiding houden over verleden, heden en toekomst van het ziekenfondsvraagstuk.

Zondagochtend 10 uur:

11. Voorstel Afdeeling Gelderland i.z. de V.S.M.M.
12. Bindend besluit Hoofdbestuur.
13. Mededeelingen van den heer Jan Visser, voorzitter der Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk.
14. Mededeelingen i.z. Schooltandverzorging.
15. Plaatsbepaling der volgende Algemeene Vergadering.
16. Rondvraag.
17. Sluiting.

B. J. BRUGMAN, *Voorzitter.*
 J. A. SALOMONS, *Secretaris.*

AFDEELINGSVERSLAGEN

AFDEELING AMSTERDAM.

JAARVERSLAG 1937.

Weer is een jaar verloopen en de tijd gekomen om het jaarverslag uit te brengen.

De samenstelling van ons bestuur bleef ongewijzigd en bestond dus uit:

H. Loeb	voorzitter.
G. D. Margadant	vice-voorzitter.
W. C. Koldewijn	penningmeester.
E. Mijnaerends	1e secretaris.
C. Smits	2e secretaris.

Afgevaardigden naar het H.B. waren de heeren Loeb en Margadant en plaatstvervangende afgevaardigden de heeren Baanders en Fabricius.

In het afgelopen jaar werden 2 Algemeene Vergaderingen en 7 bestuursvergaderingen gehouden.

Op de jaarvergadering werd het rapport van de commissie tot bestudeering van het honorariumvraagstuk besproken en werd op voorstel van ons bestuur besloten de tekst op te stellen voor een aankondiging, die eventueel in de wachtkamers opgehangen kan worden, betreffende de wijze van declareeren der honoraria.

Op de Algemeene Vergadering van 15 Juni 1937 werd het vraagstuk van de Systematische mondverzorging voor den middenstand weer besproken en werd na lange discussies, waarbij de welstandsgrenzen en de honoraria voor de verschillende verrichtingen bepaald werden, besloten tot oprichting van het district Amsterdam met op 4 na algemeene stemmen.

Het ledental bedraagt 137, 7 leden meldden zich voor het lidmaatschap aan, Mej. van Giessen en de heeren Bak, Stork, Leeuwenburgh, Jens, Devèrs en Nobel. De laatste werd van de afdeeling Utrecht overgeschreven.

Wij verloren 4 leden door bedanken.

De volgende leden herdachten hun 40-jarig en 25-jarig tandarts-jubileum: de heeren Bruske en Joosten, de dames Hamburger, van Lier en Polenaar en de heeren Goené, Menschaar en Margadant.

Den laatsten jubilaris werd op 20 November 1937 een geschenk aangeboden door de Vereeniging Tijdschrift voor Tandheelkunde, het Nederlandsch Tandheelkundig Genootschap, de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde, de Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen en de Amsterdamsche Tandheelkundige Vereeniging, terwijl na afloop hiervan aan collega M a r g a d a n t een diner werd aangeboden, waaraan 49 personen deelnamen.

Ter gelegenheid van zijn gouden tandartsjubileum en het bereiken van den 70-jarigen leeftijd werd aan ons oud-lid, den heer A. A. H. H a m e r, het Eere-Voorzitterschap der Maatschappij aangeboden, terwijl onze afdeling hem een boekwerk over Amsterdam aanbood.

Wetenschappelijke Cursus.

De heer J. A. C. D u y z i n g s hield een voordracht over: „Orthodontische apparatuur”.

Op 24 en 25 April had het tegenbezoek van de vereeniging van Belgische tandartsen plaats, dat een zeer groot succes werd. Een uitvoerig verslag is reeds door mij uitgebracht in het Tijdschrift voor Tandheelkunde, zoodat ik meen ontslagen te zijn van de taak dit nu te doen.

Het bezoek van de A.T.V. aan België zal waarschijnlijk weer in het a.s. voorjaar plaats hebben.

Op een Zaterdagavond in Juni was de A.T.V. de gast van de Nationale Luchtvaartschool op Schiphol, waar vliegemonstraties plaats vonden. Er was groote belangstelling van de leden.

Op 5 November hield Dr. K. S l o t b o o m, chef van de Geneeskundige Dienst van de K.L.M. een lezing over de Geneeskunde in de Burgerluchtvaart, die zeer in de smaak viel van de te weinige leden, die hierbij tegenwoordig waren. Na de pauze werd de bedrijfsfilm der K.L.M. vertoond.

Op 10 November ontvingen wij een uitnodiging van de Haarlemsche Tandartsenvereeniging voor de vertooning van de film van Dr. M i l t o n C o h e n uit New-York, over het onderwerp Jacketkroon en inlay. Een 10-tal onzer leden maakte hiervan gebruik.

Op 15 November werd deze film in Amsterdam in overleg met ons bestuur nog eens vertoond om de leden, die verhinderd waren naar Haarlem te gaan, in de gelegenheid te stellen deze belangwekkende film te zien. Vele leden maakten hiervan gebruik.

De verschillende avonden werden vrij goed bezocht, behalve die van Dr. S l o t b o o m. Ons bestuur had hooge verwachtingen gekoesterd, maar de opkomst was hier wel zeer bescheiden, en zou ons bijna huiverig maken sprekers buiten de kring der tandartsen uit te noodigen om voor onze vereeniging een voordracht te houden.

In dit jaar deed ook onze baby, de studieclub haar eerste stappen. Wij wenschen haar een voorspoedig opgroeien toe.

Het bezoek aan de algemeene Vergaderingen getuigt van de belangstelling van nog geen $\frac{1}{3}$ deel onzer leden in het sociale werk van de Maatschappij. Het zal ons voortdurend streven moeten zijn de interesse hierin ook van de andere leden op te wekken. Kritiek is er genoeg, hetgeen aantoon, dat de belangstelling in statu nascendi toch wel aanwezig is.

De leesportefeuille geeft nog steeds reden tot tevredenheid, al kon het aantal ingeschrevenen nog veel grooter zijn.

De onbevoegde uitoefening der tandheelkunde bloeit nog steeds, om nog niet eens van een zekere opbloei te spreken. Zoolang de houding van de autoriteiten niet grondig verandert, zullen wij nog wel niet van deze wantoestanden verlost worden.

Hiermede meen ik U weer van een en ander op de hoogte gebracht te hebben. Hoewel wij dus over het geheel genomen niet ontevreden mogen zijn, zijn er toch nog vele dingen, die voor verbetering vatbaar zijn. Laten wij eensgezind daaraan onze beste krachten wijden tot meerdere bloei der A.T.V.

E. MIJNARENDS,
Secretaris.

JAARVERSLAG VAN DE AFDEELING NOORD-HOLLAND OVER 1937.

In het afgelopen jaar zijn 8 collega's als lid van onze Afdeeling toegetreden. Daartegenover staat een vermindering met 7 leden, waarvan 5 wegens bedanken en 2 wegens vertrek naar een andere afdeeling. Het ledenaantal bedraagt thans 85.

De samenstelling van het bestuur bleef sedert de vorige jaarvergadering ongewijzigd.

Op de vergadering in April werden aan het huishoudelijke reglement der Afdeeling 2 artikelen toegevoegd over de Afdeelings Ziekenfonds Commissie en over de Commissie voor Wetenschappelijke lezingen.

Op een van onze vorige vergaderingen had zich een verschil van meening voorgedaan over de waarde van blanco stemmen. De voorzitter heeft dit in het Hoofdbestuur ter sprake gebracht. Het gevolg hiervan is dat voortaan blanco stemmen zullen beschouwd worden als niet te zijn uitgebracht.

Op verzoek van het bestuur van de Wereld-Jamboree 1937 heeft de Afdeeling de organisatie van de tandheelkundige hulp voor de padvindsters ter hand genomen. De tandheelkundige dienst heeft, ofschoon deze primitief gehuisvest was in een der Roode Kruis tenten, tot ieders tevredenheid gefunctionneerd, en een woord van dank mag niet onthouden worden aan het tiental collega's, dat zich spontaan hiervoor beschikbaar stelde. Deze dank geldt ook de Firma Keur en Sneltsjes, die een volledige installatie gratis te onzer beschikking stelde. Het betuur der Jamboree heeft in een waardeerend schrijven zijn dank betuigd voor onze hulp.

Op de April-vergadering hield collega A. L. J. C. van Hasselt een causerie over de Vereeniging v. Mond- en Tandhygiëne „Het Ivoren Kruis". Hij legde vooral de nadruk op de propagandistische strekking dezer vereneiging. De schooltandverzorging heeft haar bijzondere aandacht, alsmede het vraagstuk der goede en goedkope tandborstel.

Op initiatief van den voorzitter heeft het bestuur in verschillende plaatsen der Afdeeling correspondenten benoemd, die tot taak hebben het onderhouden van het contact met de in hun woonplaats gevestigde collega's en het rapporteeren van e.v. wenschen en moeilijkheden dezer collega's aan het Afdeelingsbestuur.

In een volgend jaarverslag hoop ik te kunnen berichten, dat ook de collega's in verder afgelegen plaatsen zich meer interesseeren voor het werk der Maatschappij, waarmede dit instituut der correspondenten zou beantwoorden aan de verwachtingen die het bestuur er van heeft.

J. RODRIGUES PEREIRA,
Secretaris.

JAARVERSLAG OVER 1937
VAN DE AFDEELING ROTTERDAM EN O.

Na het beëindigen van het ge levensjaar van de Afdeeling Rotterdam en Omstreken rust op mij wederom de aangename taak, U een overzicht te geven van de gebeurtenissen in het afgelopen jaar van onze afdeeling.

De gestadige groei van de afdeeling houdt steeds aan. Ieder jaar wordt ook onze afdeeling verrast door toename van haar ledenaantal.

Dit jaar traden tot onze afdeeling toe:

als nieuwe leden de collegae M. van der Nagel, van der Grijp, Haak, Hans, Mes, Hoekstra, Holzappel en Sterk.

uit andere werden overgeschreven col. Wijker, Quartel, Land en Mej. van der Waal, een totaal van 13 nieuwe leden.

Het lidmaatschap is opgezegd door col. Anich wegens opheffing van de praktijk, terwijl mevr. Brugman-Hoffman en A. C. Bakker door verhuizing naar andere afdeelingen werden overgeschreven.

Bedroeg het ledenaantal in mijn vorig jaarverslag 117, thans bedraagt het 127, een vermeerdering dus van 10 leden.

Onze afdeeling is dit jaar de eer te beurt gevallen, dat haar voorzitter col. Brugman verkozen is tot voorzitter van de Maatschappij.

Hierdoor en tevens door het bedanken van hun bestuursfuncties door col. Henry en Oosting heeft in de formatie van het afdeelingsbestuur een groote verandering plaats gevonden.

Het bestuur is op de vergadering van 17 Mei aldus samengesteld: D. A. van Houte, voorzitter, A. W. Unger, secretaris, N. G. M. Masson, penningmeester, L. M. van Rossen, vice voorzitter en J. C. de Groot, 2e secretaris.

Van deze plaats wil ik gaarne de scheidende bestuursleden namens de afdeeling mijn hartelijken dank uitspreken voor al datgene wat zij in het belang van de afdeeling hebben gepresteerd.

Drie maal kwamen wij in vergadering bijeen; n.l. de jaarvergadering op 7 December, daarna op 13 Mei '37, en nog een extra vergadering op

verzoek van 10 leden op 8 Juni, terwijl diverse bestuursvergaderingen werden gehouden tot het afdoen der loopende zaken.

Het bezoek der vergaderingen valt over het algemeen te loven, doch de leden uit Dordrecht en Gorichem, behoudens een enkele uitzondering hebben in vergadering bezoek als steeds geen groote animo. Laten zij bedenken, dat er in bestuur en in diverse commissies ook voor hen wordt gearbeid en dat zij als tegenprestatie van hun belangstelling op de vergaderingen blijk kunnen geven. De commissie A.C.O.U.T. is tot nader aankondiging op non-actief gesteld. Gevallen van onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde worden nu centraal geregeld.

Op de vergadering van 13 Mei is er ook een aanvang gemaakt met te trachten door een te houden causerie of lezing de vergaderingen voor de leden aantrekkelijker te maken. Dien avond heeft col. F. G. M. S c h u t t e uit Haarlem een causerie gehouden en tevens het z.g. snorkapparaat gedemonstreerd.

Van de R.T.V. hebben wij een uitnodiging ontvangen voor het bijwonen van een filmvoorstelling door de Fa. Bayer over „Deutsche Kieferchirurgie” en van de afdeeling 's-Gravenhage en omstreken een uitnodiging tot het bijwonen van een lezing van Dr. d e V e t over Trigemminus Neuralgie”.

Hiermede heb ik getracht U een verslag te geven van de lotgevallen onzer afdeeling in het afgelopen jaar en hoop dat ook wij in het volgend jaar op de groote steun en medewerking van de diverse commissies en leden mogen rekenen.

A. W. UNGER,
Secretaris.

JAARVERSLAG 1937 VAN DE AFDEELING 's-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN.

Het jaarverslag van den secretaris van een afdeeling van de Maatschappij is het best te vergelijken met het jaarverslag van een tooneelgezelschap.

Beide zullen toch steeds beweren het afgelopen jaar veel belangwekkends voor het voetlicht te hebben gebracht, waarop echter steeds prompt de verzuchting volgt, dat de belangstelling zeer onvoldoende hiervoor was gebleken.

Uit deze gang van zaken zich bij het tooneel in onvermijdelijke kasmoelijkheden, een afdeeling van de Maatschappij heeft daar geen last van, het publiek betaalt daar immers toch wel, hoewel het niet verschijnt!

Om echter ter zake te komen.

Afgezien dan van het feit dat het vergaderingsbezoek gemiddeld 25 % van het aantal leden bedroeg, mogen we toch van een geslaagd verenigingsjaar spreken.

Ernstige moeilijkheden zijn er niet geweest, een enkel geschil moest door het rechtsprekend college worden berecht.

Het bestuur heeft getracht de leden zooveel mogelijk te bieden en is

de sprekers en demonstratoren dankbaar voor hunne medewerking. De Heer van Bork, accountant, hield een voordracht over: Tandarts-administratie en fiscus.

Dr. A. C. de Vet, neurochirurg, een lezing over trigeminusneuralgien.

de Heer F. Duyvenz, sprak over grepen uit de diagnostiek der parodontose.

de Heer Bertram, over orthodontische complicaties.

De Heer Flaumenhaft over het voorkomen van dubieuze vorderingen en de Heer Michaëlis toonde de resultaten van capillair-microscopisch onderzoek in eigen laboratorium.

De firma Nedigepha bood de afdeeling de film „Deutsche Kieferchirurgie” aan, die een groot succes was en de Heer Regensburg toonde ons een film van Prof. Roselli over de behandeling van het gespleten gehemelte.

Tenslotte werden de leden uitgenoodigd een lezing van lector Tjebes in Rotterdam bij te wonen.

De tandheelkundige tijdschriften portefeuille mocht zich in een bijzondere groei verheugen. Het maximum aantal lezers werd bereikt en de afdelingskas werd een tegoed van f 16.— uit de exploitatie rijker. Een verlaging van het abonnementsgeld staat volgend jaar op het programma.

Ook van de „Nazorg” kan niets anders dan goeds worden verteld, zooals uit het verslag zal blijken.

De commissie tot vaststelling van een gemiddeld tarief als leiddraad bedoeld voor pas gevestigde collegae kwam in December '36 reeds gereed met haar taak.

Er valt verder een snelle toename van het aantal nieuw gevestigde collegae te memoreeren, waarvan er elf lid werden van de Maatschappij. Door overlijden, verhuizing en bedanken verloren wij echter 6 leden, zoodat het aantal leden thans 131 bedraagt.

Hierbij doet zich het merkwaardige feit voor dat Leiden met een tandartsenaantal van 18, slechts 3 leden van de Maatschappij telt. Tenslotte valt er te memoreeren dat het Bestuur ernstige plannen beraamt om in den Haag een district van de vereeniging voor Systematische mondverzorging van de Middenstand op te richten.

Op de November vergadering zullen deze plannen aan de leden worden voorgelegd, waarna spoedig een aanvang met de werkzaamheden hoopt te worden gemaakt.

Het is te wenschen, dat deze ernstige poging om een groot sociaal doel te bereiken, zal slagen.

Het volgend afdeeliningsjaar begint dus met vele plannen.

En ik eindig namens het Bestuur de wensch uit te spreken, dat de afdeeling niet alleen groot moge zijn in aantal, maar ook groot in belangstelling!

L. BROESE VAN GROENOU,
Secretaris.

JAARVERSLAG AFDEELING GELDERLAND
OVER 1937.

Doordat in het afgelopen jaar de Collegae v. Asperen, Berenschot, Boltjes, v. Daalen, v. Donkersgoed, de Groot Rengers, Visscher en van der Wal, als lid tot onze Afdeeling toetraden en de Collegae Basie door overlijden, Jansen door verhuizing, en Heiser door roeyement aan de Afdeeling ontvielen, bedroeg het aantal uiteindelijk 98 leden.

Meldde ik U het vorige jaar een rust in onze Afdeeling, dit jaar was er heel wat meer actie. Zoo vierden wij 29 Mei j.l. de Jubilea van Collega Kayser en Parmet. Vanaf hier normaal een hartelijke gelukwensch en dank voor alles wat beiden voor de Afdeeling presteerden.

Behoudens twee Afdeelingsvergaderingen, was er nog een in Maart, waarop Collega Duyzings een zeer interessante lezing hield over: "Orthodontische Apparatuur".

De Afd. Zkfds. Commissie onderging door verkiezing van Collega Schofaerts een verandering. Voor het overige bleven de functies bezet overeenkomstig het vorige jaar. Het Bestuur hield met de Arnheemsche Collegae en het D.B. der Mij. een vergadering omtrent het Middenstandsvraagstuk, waaromtrent het Bestuur tevoren reeds een vergadering te Utrecht had met het D.B. en de Commissie Margadant-Loeb.

Deze Middenstandshulp bracht aldus voor het Bestuur veel werk met zich mede en behalve een viertal bestuursvergaderingen werden nog een zevental vergaderingen gehouden voor diverse besprekingen omtrent dit vraagstuk. Collega Bruggman woonde ook als Voorzitter der Mij. een dezer vergaderingen bij.

Moge de Afdeeling Gelderland er in slagen een juister licht te werpen op deze materie, aangezien in een periphere afdeeling andere belangen te dezer zake gemoeid zijn dan elders. Met dezen wensch en dat onze afdeeling moge groeien en bloeien eindig ik mijn verslag met een extra dankwoord aan mijn mede Bestuursleden voor de prettige samenwerking en aan de leden met een dankwoord voor het in mij gestelde vertrouwen.

Fr. J. M. TEULINGS,
Secretaris.

AFDEELING 't GOOI EN OMSTREKEN.
JAARVERSLAG 1937.

Bij den aanvang van dit jaarverslag past mij een woord van dank aan de aanwezige leden onzer afdeeling op onze jaarvergadering van 26 Nov. 1936, door welke vergadering ik in staat gesteld ben geworden dit jaarverslag ten derden male uit te brengen, aangezien men mij wederom voor 2 jaren herbenoemde. Ditzelfde lot trof mijn collega ter linkerzijde van den voorzitter, die ook zijn mandaat met een tweetal jaren zag verlengd.

In genoemde jaarvergadering werden alle leden en plaatsvervangende leden van den afdelingsraad herbenoemd; dat zij zelden of nooit bijeen-geroepen mogen worden! In de overige functies vond slechts een enkele wijziging plaats wegens het bedanken van coll. de Jong als lid van de Afd. Ziekenfonds-Commissie. In zijn plaats kwam coll. Wijers. Als leden der Verificatie-Commissie werden door den voorzitter aangewezen de coll. Polderman, H. F. Smith en van Wachem

In het afgelopen jaar kwamen wij vijf maal in vergadering bijeen, waarvan viermaal te Hilversum en 1 maal te Bussum. Op de jaarvergadering werd, behalve over het punt: verkiezing van een nieuwen Mij.-voorzitter, lang en breed gediscussieerd over de quaestie der avondspreekuren. Het Bindend Afdelings Besluit dat door ons Bestuur werd voorgesteld, kon geen der aanwezigen bekoren, ook niet nadat het was uitgebreid en geamendeerd door coll. André Smit daar er van de 26 aanwezigen 18 voor en 8 tegen stemden. Men mompelt echter, dat er onder de afdelingsleden, die voorstemmers waren, pogingen worden gedaan, om alsnog een besluit te verkrijgen, dat de avondspreekuren aan banden zal leggen. Het laatste woord schijnt hierover nog niet te zijn gesproken en dat niet alleen in onze afdeling!

Voor de door onze afdeling ingestelde Tarief-Commissie was het een voldoening ter jaarvergadering te mogen constateren dat het rapport van de door het H.B. ingestelde Tarief-Commissie in groote lijnen met het hunne overeenstemde. De toekomst zal intusschen moeten leeren wat de practische resultaten zullen zijn.

Onze voorjaarsvergadering bracht niet veel nieuws ter tafel en overigens stond onze afdeling dit jaar wel in het centrum der tandheekkundige belangstelling doordat de Zomervergadering der Mij. dit jaar te Hilversum is gehouden. Als lid der Regelings-Commissie kan ik hier alleen dit zeggen, dat deze vergadering o.i. een succes geweest is, een succes dat wij voor het overgrootste deel te danken hebben aan de gunstige ligging van Hilversum in den lande, en verder aan de attractieve punten van het programma: Raadhuis, Loosdrecht, A.V.R.O. en Hamdorff. Vanaf deze plaats wil ik namens het Bestuur allen Mij. leden, die op eenigerlei wijze medegeholpen hebben deze Gooische Zomervergadering onzer Maatschappij tot een dergelijk succesvol geheel te maken, van ganscher harte dankzeggen.

Het wetenschappelijke gedeelte werd dit jaar verzorgd door de coll. Schutte en Duyzings, die ons ieder een avond hebben beziggehouden met een onderdeel van ons beroep; de eerste hield een bijzonder interessante voordracht over de Röntgendiagnostiek en hare toepassing, waarbij de N.V. Almara hare welwillende medewerking verleende door het beschikbaarstellen van stoel, Röntgenkogel van Siemens met toebehooren, etc., waardoor onze leden tevens in de gelegenheid waren met de Siemens Röntgen Kogel kennis te maken. Coll. Duyzings behandelde in een belangwekkende causerie de orthodontie en hare vele moeilijkheden, waarbij hij zijn voordracht vergezeld deed gaan van het vertoonen en bespreken van talloze modellen.

Aan het einde van ons 3e vereenigingsjaar stelde de Nedigepha ons

nog in de gelegenheid de door Bayer uitgebrachte film „Deutsche Kieferchirurgie” te aanschouwen en aan te hooren. Over deze prachtfilm nog woorden van lof te uiten zou gelijk staan met majesteitsschennis! Dat Bayer onze professie nog vele malen aan zich moge verplichten door het uitbrengen van dergelijke overduidelijke klankfilms!

De Afdeeling's Ziekenfonds Commissie oriënteert zich momenteel aangaande de beste regeling voor de tandheekkundige hulp voor de leden van het Ziekenfonds te Bussum.

Het Bestuur kwam in het afgeloopen jaar 7 maal bijeen ter afdoening der loopende zaken.

Het aantal leden onzer afdeeling werd door het toetreden van 5 en het bedanken van 2 leden gebracht op 40; coll. J. A. B u s i n g e r ontviel ons door den plotseligen dood tengevolge van een verraderlijke griepaanval, hij ruste in vrede.

Met het uitspreken van de verwachting dat ons 4e vereenigingsjaar zich door denzelfden opgewekten geest van samenwerking en kameraadschap moge kenmerken als dat de eerste 3 jaren het geval is geweest, en dat het percentage van ruim 60 % vergaderingbezoek, dat onze afdeeling sinds hare geboorte heeft bereikt, tot in lengte van dagen zich zal mogen blijven handhaven, besluit ik dit jaarverslag.

P. M. A. HUURMAN,
Secretaris.

JAARVERSLAG AFDEELING UTRECHT OVER 1937.

De Afdeeling vergaderde dit jaar 6 maal.

De gewone onderwerpen van Maatschappij en sociaal belang trekken nog steeds weinig leden, zoodat gewoonlijk een spreker uitgenoodigd wordt met een lezing of causerie de bijeenkomst interessanter te maken.

Toch is dit feit zeer bedroevend, daar de onderwerpen die de Maatschappij ons voorlegt van zeer groot belang zijn en zeker een ernstige bespreking waard.

De afdeeling telt 86 leden.

In het afgeloopen jaar verloor de afdeeling haar Eerlid J. W. R o e l o f f s. Gewoonlijk worden de vergaderingen door een twintigtal collegae bezocht. „De leiddraad tot vaststellen van tarieven” zag het licht en werd rondgezonden. Voor het oprichten van een leesportefeuille was te weinig animo.

Een stichting kwam tot stand waarbij de schooltandverzorging in de Gemeente Utrecht werd ingevoerd.

In het Bestuur van deze stichting, bestaande uit een vijftiental personen werd ook het Bestuur uitgenoodigd zich te willen doen vertegenwoordigen door 1 persoon. Onze Voorzitter verklaarde zich hiertoe bereid en vestigde een enkele maal de aandacht op inzichten, die in de Maatschappij bestaan omtrent schooltandverzorging.

Voor het eerst werd dit jaar het seizoen gesloten met een gemeen-

schappelijke maaltijd waarbij de collegiale band zeer versterkt werd en dit in de toe-komst zeker herhaald zal worden.

Dr. V e e n e k l a a s hield een lezing, getiteld „Wederwaardigheden van de Nederlandsche Ambulance in Abbessynië“.

J. A. C. D u y z i n g s over „Orthodontische inzichten“, terwijl de firma „Bayer“ een zeer mooie film vertoonde over „Chirurgische ingrepen in de Tandheekunde“.

J. A. C. DUYZINGS,
Secretaris.

JAARVERSLAG VAN DE AFDEELING OVERIJSEL OVER 1937.

Aan het eind van het vereenigingsjaar rust op mij wederom de plicht U een overzicht te geven van de wederwaardigheden van Uw Afdeeling. Steunende op de goede ervaringen van het vorig jaar besloot het Bestuur wederom, behalve de gewone jaarlijksche vergadering die op 12 Dec. 1936 te Zwolle gehouden werd, een extra vergadering uit te schrijven, waarvoor een spreker uitgenoodigd zou worden. Collega D u y z i n g s werd bereid gevonden een voordracht te houden over „Orthodontische Apparatuur“, welke in Juni gehouden voordracht zich mocht verheugen in een vrij groote belangstelling. Op de Jaarvergadering vonden de Bestuurs- en andere verkiezingen plaats. Zoowel het Bestuur, als de H.B. afgevaardigden werden herkozen; in de ziekenfondscommissie moest wegens bedanken van den voorzitter een nieuw lid gekozen worden en werd collega B o o m uit Kampen door de vergadering hiervoor aangewezen.

In het voorjaar kwam de Afdeeling nog eenmaal te Deventer bijeen om den voorzitter ter gelegenheid van zijn 25-jarig tandartsjubileum in intieme kring te huldigen. Door de Afdeeling werd een borrel aangeboden, terwijl na afloop daarvan de voorzitter met zijn echtgenoot en zoon gasten waren aan een gemeenschappelijk diner. Eenige collegae uit andere Afdeelingen, goede kennissen van den jubilaris, zaten mede aan deze disch.

Van het commissiewerk dient hier nog wel de arbeid van de ziekenfondscommissie genoemd te worden. Zeer veel is het werk dat door deze commissie gedaan moet worden en vele avonden moeten de commissie-leden „en route“ zijn om de belangen van hun collega's te behartigen. Laten wij dankbaar zijn dat er nog steeds personen gevonden worden, die bereid zijn deze betrekkingen, die lang geen sinecure zijn, te vervullen.

Aan het eind van het vereenigingsjaar leed de Afdeeling een groot verlies, door het plotseling verscheiden van collega H i r d e s uit Almelo. Nimmer op de voorgrond tredende, was collega H i r d e s iemand, die door zijn aangenaam karakter en zijn stipte eerlijkheid, zich vele vrienden had verworven en die steeds een sieraad was voor de tandheekkundige stand. Bij de begrafenis vervulde Uw penningmeester de droeve plicht de Afdeeling te vertegenwoordigen. Met de mededeeling, dat door het

verlaten van de afdeeling door meerdere leden en de kleinere aanwas het ledenaantal van 56 tot 55 leden is teruggelopen meen ik dit verslag te mogen besluiten.

J. TH. L. ROZENDAAL,
Secretaris.

JAARVERSLAG DER AFDEELING NOORD-BRABANT EN ZEELAND OVER 1937.

Wederom aan het eind van dit vereenigingsjaar, mag ik in het kort memoreeren in algemeene trekken, wat in dit afgelopen tijdvak in onze afdeeling heeft plaatsgehad.

Was reeds in het vorige jaar een Commissie tot standgekomen, die zich vooral bezighield met sociale problemen, als er zijn b.v. propaganda voor schooltandverzorging, bestrijding der onbevoegde uitoefening der Tandheelkunde, het vormen van Kringen in onze Afd. e.m. thans dit jaar werd een Commissie in het leven geroepen, naar aanleiding van het toegezonden rapport in zake het honorarium vraagstuk. Deze Commissie zou de honorariumkwestie speciaal voor onze afdeeling in studie nemen en na bespreking met het afd. bestuur trachten te komen tot een voor allen bevredigend minimum tarief, wat een ieder verplicht zou zijn te houden, ook in de practijk.

Het ontwerp minimum tarief is nu door de Commissie samengesteld en moet nog aan het oordeel der leden worden onderworpen.

Met voldoening mogen wij derhalve dit jaar terug zien op de activiteit van velen onzer medeleden in de afdeeling, en dat de poging tot bestrijding der onbevoegde uitoefening, zoowel als de propaganda voor de schooltandverzorging, niet het volle resultaat mocht boeken, ligt meer aan gebrek aan medewerking van de diverse autoriteiten, dan aan de ijver en toewijding onzer Commissieleiden.

Een interessante causerie werd nog gehouden door een der heeren Inspecteurs der invoerrechten en accijnzen te Breda over het ontstaan en de werking van de Omzetbelasting, bij welke gelegenheid door de aanwezigen vele practische vragen werden gesteld, die door den spreker op vlotte en afdoende wijze werden beantwoord.

De financiële positie onzer afdeeling was ook dit afgelopen jaar gunstig, waar de kas sloot met een batig saldo.

Wat de diverse functies betreft, bleven deze nagenoeg onveranderd. Het afdeelingsbestuur bleef ongewijzigd, terwijl in de afd. ziekenfonds commissie Collega Fijn van Draat de plaats in nam van coll. P. Blaauw. Ons ledental steeg tot 86 leden. Een onzer leden, collega S i n d o r f f, oud voorzitter van de Afd. Limburg, die wederom sedert einigen tijd tot onze afdeeling behoorde, kwam ons door den dood plotseling te ontvallen. De Afdeeling zal hem steeds in vriendschap herdenken als een goed collega, die voor het Maatschappijleven gaarne zijn hulp bood, waar deze van hem gevraagd werd.

Het vergaderingbezoek was dit jaar wederom bevredigend. Steeds meer valt onder de jongeren speciaal een stijging waar te nemen in de belangstelling ten opzichte onzer Maatschappij, die zich dan uit in veelvuldiger vergaderingbezoek.

Met de wensch, dat het komende jaar voor de Afdeeling een voor spoedig moge zijn, sluit ik mijn jaarverslag.

L. C. M. ROBBERS,
Secretaris.

JAARVERSLAG AFDEELING LIMBURG 1937.

In het jaar 1937 steeg ons ledental van 36 tot 39. Collega *Vullings* kwam tot ons uit een andere afdeeling, terwijl de collega's *v. Beers* en *de Wever* als nieuwe leden toetraden.

Op de jaarvergadering 1936 werd collega *Joh. v. d. Ven* tot Voorzitter herkozen, zoodat er in de samenstelling van het afdeelingsbestuur geen verandering kwam.

Daar de onkosten der afd. Ziekenfonds Commissie wegens herhaalde besprekingen met de leden en de fondsbesturen, de afdeelingskas al te zeer belastten, werd op de jaarvergadering besloten door middel van een hoofdelijk vaste bijdrage, hieraan tegemoet te komen.

Een verslag van de werkzaamheden van de Afdeelings-Ziekenfonds Commissie is ook dit jaar weer afzonderlijk verschenen.

Er werden vijf bestuurs- en drie ledenvergaderingen gehouden.

Er werd dit jaar gestreefd naar een combineeren van de maatschappelijke belangen met de zuiver tandheelkundige zaken.

In Februari hield Prof. *Kantorowitz* voor onze leden in samenwerking met de W.T.A. een tweedaagsche cursus, waarvoor groote belangstelling bestond.

In April hadden wij als gast te Maastricht collega *Jan Visser*, welke een gewaardeerd overzicht verzorgde over de porcelaintechniek, terwijl *Nedigepha* ons in October eenige interessante demonstraties toonde door middel van de geluidsfilm.

In het afgelopen jaar moest ook in onze afdeeling de afdeelingsraad in functie treden. De Tentoonstellingsplannen konden, deels door een te geringe medewerking van de leden, nog niet in vervulling gaan.

De onbevoegde en onbehoorlijke uitoefening van de tandheelkunde zoowel binnen, als buiten onze landsgrenzen, treedt steeds driester op. Dit had en heeft de volle belangstelling van het bestuur. Meermalen werden pogingen aangewend hiertegen op te komen. Door de in deze kwestie zoo slappe houding der bevoegde instantie's is het slechts een enkele maal tot goede resultaten gekomen.

De actieve deelname van alle leden aan het verenigingsleven, welke zoo kenmerkend was voor onze afdeeling, ging achteruit, al bedroeg het vergaderingsbezoek nog tusschen 50 à 60 %.

Mogen zij, die zich afzijdig hielden ook het groote belang zien, dat gelegen is in een sterke eenheid.

Zeker ook in onze afdeeling, welke in nog geen 5 jaar tijd haar ledental met bijna 100 % zag groeien.

W. J. TOUW,
Secretaris.

JAARVERSLAG OVER 1937. AFDEELING NOORD-NEDERLAND.

Het ledenaantal onzer afdeeling bedraagt momenteel 43.

Toegetreden zijn de collegae Bakker te Assen, Wierda te Haren en Zeven te Groningen.

Door de eigen afd. Friesland is ons ledental aanzienlijk teruggelopen en zijn we weer een vrij kleine afdeeling geworden. Redenen om het afdeelingsleven zoo sterk mogelijk te doen zijn, waartoe in de eerste plaats Uwe belangstelling en vooral opkomst noodzakelijk is.

Het afdeelingsbestuur en de verdere commissies ondergingen allereerst wijzigingen, daar de Friezen vervangen moesten worden.

Vergaderd werd 28 Nov. '36 te Groningen, alwaar de collegae Sanders en Nord als sprekers onze gasten waren en op 27 Mei 1937 eveneens te Groningen.

Shokkende gebeurtenissen deden zich niet voor. Het vergaderingsbezoek is zeer matig te noemen, hetgeen jammer is, daar in tijden als deze met voortdurende tandarts afleveringen, juist de collegiale verstandhouding zoo goed mogelijk dient te zijn, zoowel voor onszelf, als voor 't beroep, dat wij allen dienen.

Mogelijk dat eventueele attracties tijdens of na de vergaderingen dit bezoek zullen doen toenemen. Het zij zoo!

A. H. R. BORGGREVE.
Secretaris.

AFDEELING FRIESLAND JAARVERSLAG 1937.

Woensdag 24 Februari waren enkele Groninger Collegae naar de Friesche hoofdstad getogen, vertegenwoordigende het bestuur van de afdeeling Noord-Nederland, om te trachten een afdeeling Friesland op te richten. Was er aanvankelijk weinig animo voor, na verschillende besprekingen waren de meeste collegae toch overtuigd van het nut eener eigen afdeeling, die dan ook op deze zelfde avond werd opgericht. Het ledenaantal bedroeg 29, hetwelk in den loop van het jaar nog met een vermeerderde. Aangezien er nu in Friesland nog maar vier niet-leden der Maatschappij zijn, waaronder twee echtgenooten van leden, is de verhouding in deze afdeeling zeer gunstig te noemen.

Behalve enkele bestuursvergaderingen is er dit eerste jaar der afdeeling geen vergadering gehouden; wel werd door de deelnemende collegae aan het Leeuwarder Ziekenfonds Eendracht Maakt Macht een vergadering belegd met de afd. ziekenfonds-commissie, teneinde betere salariering te krijgen. Er werd een schriftelijke klacht bij het ziekenfonds ingediend, waarop tot dusver nog geen antwoord werd ontvangen. Verder werd er nog getracht de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, waaraan enkele technikers zich schuldig maakten, de kop in te drukken, waartoe de politie volle medewerking beloofde.

Veranderingen in de verschillende functies deden zich niet voor, zoodat ik dit jaarverslag kan besluiten met de wensch, dat de samenwerking en de collegialiteit van de leden onzer afdeeling moge worden tot één der beste in het land.

JAC. HIJENGA,
Secretaris.

FINANTIEEL VERSLAG VAN HET STEUNORGAAN OVER HET BOEKJAAR 1936—1937.

UITKEERINGSFONDS 1936—1937.

Af te schrijven contributies			
1935 en 1936	f 30—	Per Balans	f 607 46
Nadeelig Saldo Onkosten- Rekening	- 130 89	Contributies 1936—1937 . .	- 2.131 —
10% overboeking op Kapi- taal	- 300—	Dotaties	- 355 37
10% overboeking op Reservefonds	- 300—	Interest	- 735 78
Ondersteuning	- 1.000—		
Reserve voor nog te verstrekk- en gelden boekjaar 1936 —1937	- 525—		
Reserve voor Dubieuse De- biteuren	- 1.000—		
50% van het batig saldo overgeboekt op Reserve- fonds	- 283 02		
Aan Balans	- 260 70		
	f 3.829 61		f 3.829 61

TOELICHTING UITKEERINGSFONDS 1936—1937.

Af te schrijven contributies 1935 en 1936.

Van de nog onbetaalde oude contributies in het vorige jaarverslag vermeld, bleek f 30.— niet te innen, waarom de betreffende collega's als contribuant zijn geschrapt.

Overboeking op Kapitaal:

10% volgens artikel 9 van het Reglement.

Overboeking op Reservefonds:

10% volgens artikel 9 van het Reglement.

50% van het batig saldo volgens artikel 8 van het Reglement.

Reserve voor nog te verstrekken gelden boekjaar 1936—1937.

In het afgelopen boekjaar was reeds besloten tot het leenen van deze gelden, echter waren ze nog niet verstrekt.

Reserve voor Dubieuse Debiteuren:

Zie toelichting Balans.

Contributies:

Het boekjaar begon met	1 à <i>f</i> 1.—	<i>f</i> 1.—
	8 à - 2.50	20.—
	200 à - 5.—	1.000.—
	2 à - 7.50	15.—
	98 à - 10.—	980.—
	1 à - 15.—	15.—
	2 à - 20.—	40.—
	2 à - 25.—	50.—
	1 à - 30.—	30.—
<hr/>		
	315 contribuanten	<i>f</i> 2.151.—

Hiervan bleek een bedrag van *f* 20.— oninbaar.

Voor het nieuwe boekjaar hebben eenige der contribuanten hun toezegging ingetrokken, waardoor het totaal bedrag der contributies wederom met *f* 60.— zal verminderen.

Dotaties:

E. Sanders	Geweigerd honorarium	<i>f</i> 12.50
J. Sanders Ezn.	De helft ontvangen honorarium voor verslag Weensche Congres (de andere helft aan Noodfonds voor uit Duitschland uitgeweken Joodsche tandartsen)	25.—
S. F. Göttlich	bij zijn vertrek naar Zuid-Afrika	25.—
Afdeeling Noord-Brabant en Zeeland		30.—
Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, jaarlijksche dotatie		250.—
Zondagsdienst Rotterdam		12.87

f 355.37

BALANS PER 31 OCTOBER 1937.

Effecten	f 1.4770	62½	Kapitaal	f 11.700	—
De Twentsche Bank	- 580	99	Reservefonds	- 9.080	—
Rijkspostspaarbank	- 2.486	89	Uitkeeringsfonds	- 260	70
Spaarbank te Rotterdam	- 2.089	47	Reserve voor Koersverschillen	- 1.424	49½
Postchèque- en Girodienst	- 448	71	Reserve voor Dubieuse Debiteuren	- 5.000	—
Loopende Leeningen totaal.	- 7.613	51	Reserve voor nog te verstrekken gelden boekjaar 1936—1937	- 525	—
	<u>f 27.990</u>	<u>19½</u>		<u>f 27.990</u>	<u>19½</u>

TOELICHTING BALANS PER 31 OCTOBER 1937.

Effecten:

Geheel belegd in Nederlandsche Staatsschuld.

Loopende Leeningen:

Dit bedrag, dat steeds stijgende is, levert het bewijs voor de urgentie van het Steunorgaan.

Uitkeeringsfonds:

Het resterend batig saldo is op de nieuwe rekening overgeboekt.

Reserve voor Koersverschillen:

Deze post moest wegens koersverlies met f 293.12½/2 worden verminderd.

Reserve voor Dubieuse Debiteuren:

Door deze post te stellen op f 5.000.— meent de Penningmeester de balans zoo min mogelijk te flatteeren en te kunnen aannemen, dat hij zelfs bij een zeer ongunstige afwikkeling der geleende bedragen, aan den veiligen kant is gebleven met de hier gepubliceerde cijfers.

SLOTOPMERKING VAN DEN PENNINGMEESTER.

Van ons ideaal, n.l.: uit de gekweekte rente de steunverleeningen te kunnen verstrekken, zijn we nog ver verwijderd.

Een ieder leze het artikel van den Voorzitter, gepubliceerd in het December-nummer van het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*, nog eens na en moge het resultaat daarvan zijn:

1ste. dat elk Lid der Maatschappij ook de verplichting zal voelen contribuant te worden van het Steunorgaan.

2de. dat elke Afdeeling bij een batig saldo het Steunorgaan met een royaal gebaar zal bedenken.

J. J. BACKER DIRKS,
Penningmeester.

JAARVERSLAG VAN HET BEMIDDELINGSBUREAU VOOR WAARNEMING EN ASSISTENTIE IN DE PRAKTIJK OVER 1937.

Het Bemiddelings-Bureau voor waarneming en assistentie in de praktijk, mocht zich niet in dezelfde mate van belangstelling verheugen als 't vorige jaar.

Lang niet zoo veel aanvragen om hulp kwamen in, als in 1936. Speciaal de vacantiemaand Augustus was bepaald stil. Nemen de collega's meer voor elkaar waar?

Ik weet het niet, of wordt er door de collega's meer winter-vacantie genomen?

In de gevallen, dat hulp gevraagd is, is bijna altijd aan die aanvraag tegemoet kunnen komen.

Slechts éénmaal moest ik een collega teleurstellen, daar er op dat moment niemand disponibel was.

Voor overname van praktijk bestaat bij de jonge collega's weinig of geen animo momenteel.

Tot slot nog een opmerking. Het lijkt me gewenschd in het Juli-nummer van ons Tijdschrift, mijn vacantie-adres te zetten voor de maand Augustus, daar het mij bij navraag is gebleken, dat een paar keer in Augustus is opgebeld aan mij, zonder antwoord te krijgen.

De directeur:
J. H. C. RIDDERING.

RAPPORT OVER HET INCASSO-BUREAU VAN DE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE OVER 1937.

Van de oprichting van het bureau af maakten in totaal 170 tandartsen van het bureau gebruik, van wie gedurende de laatste periode er wederom een 45-tal hunne moeilijk te innen vorderingen ter incasso bij het Bureau indienden.

Deze 45 tandartsen dienden tezamen vorderingen in tot een totaal bedrag van $\pm f$ 6.500.—, waarvan, hetzij op aanschrijvingen binnenkwam (dus zonder procedure, doch zeer dikwijls in termijnen volgens een met de debiteuren getroffen regeling), hetzij na een procedure, een bedrag van f 2.500.—.

Een aantal vorderingen tot een gezamenlijk bedrag van $\pm f$ 1.500.— bleek oninbaar, meestentijds, omdat er bij de debiteuren geen verhaal mogelijk was of ook wel, omdat de debiteuren onvindbaar waren of wel de vorderingen te klein waren, om tot dagvaarden over te gaan.

Over vorderingen ten beloope van *f* 1.800.— wordt nog geprocedeerd, terwijl onder de vorderingen, welke het resteerende bedrag uitmaken, er zijn over wier afdoening een regeling wordt getroffen of welke nog slechts korten tijd geleeden ter incasso zijn opgedragen, zoodat hierover nog geen uitsluitsel is te geven.

Mr. G. H. E. NORD THOMSON,
Directeur.

JAARVERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR SCHOOLTAND-
VERZORGING VAN DE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE
OVER HET JAAR 1937.

In het jaar 1937 trachtte de Commissie te komen tot een zeer intensieve exploreering van het nog braak liggende terrein der Schooltandverzorging. Hiertoe begon zij met een tweetal enquête's onder de collegae. De eerste was bedoeld om een leger propagandisten te verwerven voor schooltandverzorging onder de tandartsen. Tenslotte meldden zich via de afdeulingsbesturen 44 collegae hiervoor aan. In de toekomst zal getracht worden hen te instrueeren in de schooltandverzorging en de propaganda daarvoor.

De tweede enquête bedoelde in een twintigtal gemeenten van verschillende grootte, na te gaan of er naar de meening van de daar ter plaatse gevestigde collegae kans bestond, om het in het leven roepen van een dienst te doen slagen en tevens na te gaan hoe aldaar de plaatselijke toestanden op scholengebied waren. Het aantal antwoorden wat binnenkwam was echter zóó bedroevend gering, dat hieruit geen oordeel kon worden gedestilleerd.

Verder trachtte de Commissie in samenwerking met het Dagelijksch Bestuur te komen tot een betere arbeidsverdeeling, tusschen de drie lichamen: Ivoren Kruis, Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde en de Commissie voor Schooltandverzorging. Een vergadering waarbij deze drie instituten tegenwoordig waren, *mèt* het Dagelijksch Bestuur werd hiertoe belegd en de te volgen gedragslijnen werden uitgestippeld.

De Commissie mocht het genoegen smaken uit verschillende plaatsen te vernemen, dat aldaar een dienst was opgericht, of dat tenminste plannen daarvoor bestonden. Wij noemen: Haarlem, Eindhoven, Beemster, Utrecht, Lisse, etc. De dienst te Utrecht is inmiddels in werking, zij het dan ook volgens een systeem, wat afwijkt van de gebruikelijke vorm.

In het laatst van het jaar bereikte de Commissie de wensch van het Dagelijksch Bestuur om te komen tot een decentralisatie van haar arbeid. De Commissie zal dan een centrale Commissie worden en in geografisch gunstig gelegen punten zullen enkele sub-commissies in het leven worden geroepen. De bedoeling is ook vertegenwoordigers van het Ivoren Kruis hierin te betrekken.

R. J. BRUSSEN,
Secretaris.

JAARVERSLAG DER ONDERWIJS- EN EXAMEN-COMMISSIE OVER 1937.

De O.- en E.-commissie heeft in het afgelopen jaar voornamelijk in afwachting geleefd van het openbaar worden der plannen van Z.Exc. den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen inzake verbreding en verdieping van het tandheelkundig onderwijs.

Wel heeft de Commissie in verband met de voorbereiding dezer plannen besprekingen gehouden, doch deze droegen een karakter, waarvan publicatie ongewenscht werd geacht.

Waar uit de onlangs verschenen Memorie van Antwoord van den Minister aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal blijkt dat binnenkort voorstellen tot wetswijziging in de Hooger-Onderwijswet en andere maatregelen te wachten zijn, spreekt het vanzelf dat de O.- en E.-commissie met de grootste belangstelling hiervan kennis zal nemen.

C. VERLOOP,
Secretaris.

VERSLAG DER NAZORG-COMMISSIE 1937.

De werkzaamheden van den Nazorg-secretaris hebben zich dit jaar beperkt tot het verstrekken van inlichtingen betreffende de organisatie in den Haag aan collega Hendriks te Dordrecht, waar deze de Nazorg trachtte te organiseeren.

Blijkens het ingekomen verslag is daar een organisatie in het leven geroepen, voorloopig echter zonder noemenswaardige resultaten.

Uit het verslag der Rotterdamsche commissie blijkt, dat in dit eerste bestaansjaar van de 1400 in aanmerking komende kinderen zich 32 voor de Nazorg opgaven en behandeld werden.

Vooralsnog geen groot resultaat, doch zeker geen cijfers, die alle hoop op een verbetering in de toekomst vernietigen.

De Nazorg in den Haag blijft steeds bijna 15% der kinderen trekken, terwijl verder optimisme uit het betreffende rapport spreekt.

Namens de Nazorg-Commissie,
J. STUIJ, *Secretaris.*

JAARVERSLAG DER POLIKLINIEK-COMMISSIE OVER 1937.

Door het aanvaarden van de voorwaarden voor het oprichten en houden van poliklinieken door de Algemeene Vergadering heeft de Polikliniek-Commissie het in het afgelopen jaar zeer rustig gehad.

Enkele ingekomen aanvragen voor de oprichting van poliklinieken, namens de plaatselijk gevestigde tandartsen, werden behandeld en leverden bij de verdere uitwerking geen moeilijkheden op, hetgeen wel bewijst, dat de gestelde voorwaarden aan de behoeften van de praktijk voldoen.

In verband met het besluit, dat per 1 Januari 1938 reeds bestaande particuliere poliklinieken in eventueel nieuw op te richten verenigings-poliklinieken zullen worden ondergebracht, of nà dien datum gebonden zullen zijn aan de bepalingen, hieromtrent in de voorwaarden vermeld, heeft de Polikliniek-Commissie een twintigtal particuliere poliklinieken, volgens opgave der afdeelingsbesturen, aangeschreven en verzocht opgave te doen van tarieven, welstandsgrens, medewerkers, enz.

Met ingang van 1 Januari 1938 zullen deze poliklinieken dus ook onder de controle van het D.B. vallen.

Tot ons leedwezen ontvingen wij van de collegae Toose en Loeb bericht, dat zij zich niet langer beschikbaar kunnen stellen voor het lidmaatschap van deze Commissie, zoodat het D.B. binnenkort in deze vacatures zal hebben te voorzien.

Namens de Polikliniek-Commissie:
J. A. SALOMONS,
Secretaris.

JAARVERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR BEROEPS-ETHIEK OVER 1937.

In tegenstelling met 1936 heerschte er in 1937 een groote activiteit in onze Commissie, doordat, vooral in het eerste halfjaar, vele Maatschappijleden naar de pen grepen, om advies in te winnen betreffende verschillende aangelegenheden, als: het voeren van den specialistentitel, het doen opnemen van courantenberichten, het adverteeren van het houden van zitdagen en dergelijke vraagstukken. De brieven zijn, voor zoover ingekomen vóór 4 Maart 1937, besproken op de Commissievergadering in Maart en namens de Commissie beantwoord.

Ook is op deze vergadering besproken de opdracht van de Jaarvergadering in Nijmegen inzake het verbieden van bepaalde vormen van advertenties. Het oordeel der Commissie hierover is aan het Hoofdbestuur gezonden.

Nog twee vergaderingen werden uitgeschreven en wel naar aanleiding van een verzoek der Afdeeling den Haag en Omstreken, waar verschil van inzicht bestond inzake het adverteeren door poliklinieken.

In de eerste dezer vergaderingen waren tot het geven van inlichtingen aanwezig afgevaardigden van het Afdeelingsbestuur van den Haag en Omstreken en woordvoerders der poliklinieken. In de daarop volgende bijeenkomst met de Polikliniek-Commissie werd vastgelegd, dat gelijk tot nu, poliklinieken zich, inzake alles wat reclame betreft, hebben te wenden tot de Polikliniek-Commissie, en dat de beginselen, die ten grondslag liggen aan de afdeeling over Reclame in den Codex voor Beroeps-ethiek, evenzeer dienen te gelden voor poliklinieken, als voor particuliere practijken, dat echter als eenige afwijking in den regel toegestaan zal kunnen worden, dat poliklinieken gedurende de eerste drie maanden na hun oprichting mogen adverteeren tot een door de Polikliniek-Commissie te bepalen maximum aantal keeren.

Nog is ingekomen een brief betreffende honorariumbepaling. Deze is uitvoerig beantwoord door Voorzitter en Secretaresse na rondzending van de stukken aan de Commissieleden.

De samenstelling der Commissie onderging geen wijziging.

LINE DE BEER-VAN ESSEN,
Secretaresse.

JAARVERSLAG DER CENTRALE ZIEKENFONDS- COMMISSIE OVER 1937.

In het achter ons liggende jaar hield de C.Z.C. 20 gewone Commissievergaderingen, terwijl door één of meerdere leden der Commissie nog een 30-tal besprekingen werden gevoerd.

Als tastbaar resultaat dier besprekingen kan ik vermelden, dat het aantal basiscontracten met 12 kon worden uitgebreid. Bij verschillende Ziekenfondsen hebben de besprekingen nog niet tot overeenstemming geleid, maar bestaat gegronde hoop, dat een bevredigende oplossing zal worden bereikt.

Hoe langer hoe meer begint bij de Ziekenfondsbesturen en verzekeren onze overtuiging — dat door de steeds stijgende vraag naar conserveerende hulp aan bijbetaling der vullingen niet valt te ontkomen — door te dringen. Dit moge blijken uit het feit, dat in het afgelopen jaar bij 7 fondsen een regeling kon worden ingevoerd waarbij de vullingen door de verzekeren zelf met f 1.— per vulling worden bijbetaald.

Inzake de samenwerking met de Mij. t. b. d. Geneeskunst kan ik helaas geen nieuws vermelden. Het vraagstuk der tandheelkundige hulp in de Ziekenfondsen schijnt voor de Heeren Medici wel buitengewoon moeilijk te zijn, gezien het feit, dat ons schrijven van Februari 1937 nog steeds niet beantwoord werd, omdat — naar op onze vraag werd medegedeeld — men de kwestie nog steeds aan het bestudeeren is!

Bij eenige Mij.fondsen werden hangende kwesties, die op andere wijze niet tot een oplossing waren te brengen, aan arbitrage onderworpen. In één der bedoelde gevallen deed de arbitrage-commissie reeds een uitspraak, waarbij de tandartsen geheel in het gelijk werden gesteld.

Doordat de Landelijke Federatie van Zelfbeheerde Ziekenfondsen werd omgezet in den Centralen Bond van Ziekenfondsen, werd de C.Z.C. door meerdere fondsen voor verdere onderhandelingen verwezen van het H.B. van den Centralen Bond. Eind Januari zal een eerste bespreking met genoemd H.B. plaats vinden. De C.Z.C. hoopt en vertrouwt, dat dit overleg tot een overeenstemming zal kunnen voeren.

Enige der Afd.Zfs.Comm. waren als steeds zeer actief, bij andere echter liet de activiteit nog wel wat te wenschen over, hetgeen weer oorzaak was, dat de C.Z.C. teveel van haar tijd moest besteden aan werk, dat eigenlijk tot de taak der Afd.Zfs.Comm. behoort. Dat 1938 hierin de gewenschte verandering moge brengen!

Hoewel natuurlijk niet alles is gegaan, zooals de C.Z.C. dit gewenscht

had, meenen wij toch met een zekere bevrediging op de resultaten van ons werk te mogen terugzien. De C.Z.C. meent dan ook, dat de tot nu toe gevolgde koers de juiste is en voelt dan ook, vooralsnog, niets voor een radicale koersverandering!

Of de Alg. Vergadering het hiermede eens is? De C.Z.C. vertrouwt, dat de Alg. Vergadering, nadat dit punt in Januari breedvoerig besproken is, zich hierover duidelijk zal uitspreken.

W. VAN EUPEN,
Secretaris.

JAARVERSLAG OVER 1937 VAN DE COMMISSIE VOOR DEN MIDDENSTAND.

Daar de Commissie voor den Middenstand enige jaren geleden in het leven is geroepen als Commissie ad hoc, om het vraagstuk van de verschaffing van tandheelkundige hulp aan den Middenstand te bestudeeren, over welk vraagstuk door deze Commissie uitvoerige rapporten zijn uitgebracht, die als gevolg hebben gehad de stichting van de Vereeniging tot Bevordering van Systematische Mondverzorging voor den Middenstand (V.S.M.M.), was haar taak eigenlijk volbracht.

Het Hoofdbestuur heeft echter gemeend deze Commissie niet te moeten opheffen, maar haar te moeten omzetten in een Commissie van Advies i.z. middenstandsvraagstukken. De heeren *M a r g a d a n t*, *L o e b* en ondergeteekende verklaarden zich bereid in deze Commissie zitting te nemen.

Het D.B. heeft in den loop van dit jaar dan ook enkele malen met deze Commissie besprekingen gevoerd over vraagstukken betreffende de praktische uitvoering van de regeling der tandheelkundige hulpverstreking aan den Middenstand.

J. A. SALOMONS,
Secretaris.

JAARVERSLAG VAN DE COMMISSIE TOT BESTUDEERING VAN HET TANDTECHNIKERSVRAAGSTUK OVER HET JAAR 1937.

In de samenstelling der Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikersvraagstuk kwam dit jaar geen wijziging, zoodat wederom collega *J a n V i s s e r* als voorzitter optrad en ondergeteekende als secretaris.

De werkzaamheden der Commissie vloeiden dit jaar weer geheel samen met die der Contact-Commissie, die ook onveranderd bleef in haar samenstelling.

Door het optreden van onzen economischen adviseur en controleur, den Heer *C r u c q*, die met kracht de controle der laboratoria ter

hand nam, kwamen in de Contact-Commissie, die geregeld om de twee of drie weken bijeen kwam, zeer belangrijke vraagstukken en moeilijkheden ter sprake, aan welke oplossing nog steeds de volle aandacht moet worden besteed.

In twee gevallen werd aan laboratoriumhouders, op hun verzoek, tijdelijke gelijkstelling verleend, onder controle der Contact-Commissie.

Ook het leerlingenvraagstuk werd uitvoerig besproken en de mogelijkheid en wenschelijkheid overwogen wederom de gelegenheid open te stellen nieuwe leerlingen aan te nemen, zij het ook op door de Contact-Commissie vast te stellen voorwaarden.

Wat de samenwerking met andere belanghebbende groepen betreft, is met den Vakbond voor Tandtechnici overeen gekomen een vertegenwoordiger te benoemen in het Arbeids-Bemiddelingsbureau voor Tandtechnici, terwijl er een studie-commissie is benoemd, samengesteld uit een vertegenwoordiger onzer Maatschappij, der V.L.H.T. en van den Vakbond voor Tandtechnici, om de gemeenschappelijke belangen te bespreken.

Evenzoo is er een Commissie in het leven geroepen, waarin, naast een vertegenwoordiger onzer Maatschappij en der V.L.H.T., ook de Nederlandsche Vereeniging van Tandheekkundigen een vertegenwoordiger heeft aangewezen, met het doel ook de gemeenschappelijke belangen van deze drie groepen te behartigen.

Wat betreft de vastgestelde loonnormen en het minimum-tarief, hebben, aan de hand van gegevens van onzen controleur, uitvoerige en belangrijke besprekingen plaats gehad, waarover de voorzitter der Commissie op de a.s. Jaarvergadering der Maatschappij verschillende mededeelingen zal doen.

Door de vele werkzaamheden is de Contact-Commissie er nog niet toe gekomen besprekingen te voeren met de dental-depohouders, doch het ligt in de bedoeling deze kwestie spoedig ter hand te nemen.

Hoe meer de Commissie in de finesses van het tandtechnisch bedrijf doordringt, blijkt de noodzakelijkheid hier regelend en ordenend te moeten optreden, in het belang van alle partijen, die bij dit vraagstuk zijn betrokken.

De Commissie heeft de overtuiging, dat de regeling dezer geheele materie zich in goede banen ontwikkelt, al ontveinst zij zich niet, dat er nog vele moeilijkheden zullen moeten worden opgelost.

Zij hoopt en vertrouwt daarbij op de volledige en bonafide medewerking der Maatschappij-leden te mogen blijven rekenen.

Bussum, Januari 1938.

J. A. SALOMONS,
Secretaris.

JAARVERSLAG VAN DE COMMISSIE VOOR MEDEDEELINGEN AAN DE PERS OVER HET JAAR 1937.

De eerste vergadering van onze commissie werd gehouden op 19 Februari 1937 te Utrecht. Op deze vergadering werd reeds een werkplan uitgestippeld, terwijl besloten werd een vergadering te beleggen met de leden van de Pers en Radio Commissie van het Ivoren Kruis, ter bevordering van een nauwe samenwerking, welke vergadering in April plaats vond. Collega P a e s i werd tot voorzitter en collega S c h e r p h u i s tot secretaris benoemd.

In de vergadering van Maart kwam het tot een schriftelijke opstelling onzer plannen.

Het doel van onze commissie zal zijn:

1. Contact zoeken met de pers.
2. Kleine en groote pers te voorzien van artikelen ter voorlichting van het publiek.
3. Het opsporen van die collegae, die op bepaalde couranten- of tijdschriftartikelen een behoorlijke repleik kunnen geven.
4. Het opsporen van alles wat in de diverse couranten, tijdschriften enz. op tandheelkundig gebied gepubliceerd wordt.
5. Een oproep aan de collegae om medewerking voor het aanleggen van een centraal archief van te publiceeren populaire opstellen.

De vergaderingen van Mei en Juni waren gewijd aan de verzorging van genoemd rondschrijven, waarop reeds tachtig collegae van hun belangstelling blijk gaven.

Ten slotte werd in de vergadering van November de benoeming van tandheelkundige medewerkers aan diverse couranten geregeld.

De Secretaris.
F. SCHERPHUIS.

EENIGE GEGEVENS EN WENKEN.

1. Het algemeen secretariaat der Maatschappij is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum, telef. 3225.

---
2. Voor assistentie, waarneming of overname van praktijk zich uitsluitend te wenden tot het Bemiddelingsbureau. Leider: J. H. C. Riddering, Leidscheweg 82, Utrecht.

---
3. De Redactie van het Tandheekkundig Jaarboekje is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum.

---
4. Het Incasso-bureau van de maatschappij staat onder leiding van Mr. G. H. E. Nord Thomson, Turfmarkt 8, Leiden.

---
5. De penningmeester van het steunorgaan der Mij. is J. J. Backer Dirks, Hoogstraat 219a, Rotterdam. Gelden te remitteren aan de Twentsche Bank, rekening letter S van J. J. Backer Dirks of de postrekening van den penningmeester nr. 248849.

---
6. Aanvragen voor de ongevallen- en ziekteverzekeringsspolis op de speciale Maatschappij-voorwaarden, te richten aan de directie der verzekeringsbank: de Nieuwe Eerste Nederlandsche, Prinsessegracht 13, den Haag.

---
7. Den leden der Mij. wordt dringend verzocht geen persoonlijke besprekingen met een ziekenfonds te voeren, alvorens vooraf inlichtingen te hebben ingewonnen bij de betreffende afdeeling-ziekenfondscommissie. — Dit voorkomt latere moeilijkheden!

---
8. Collegae, die het voornemen hebben een praktijk over te nemen, waaraan een ziekenfonds-praktijk verbonden is, worden, in hun eigen belang, aangeraden, alvorens daartoe over te gaan, inlichtingen in te winnen bij de Centrale Ziekenfonds-Commissie.

---
9. Het secretariaat der Centrale Ziekenfondscommissie is gevestigd bij W. van Eupen, van Bijleveldsingel 1, Nijmegen.

**Ned. Mij. t. b. d. Tandheelk. — Ver. Lab. houd.
Tandtechnici.**

**ARBEIDSBEMIDDELING VOOR TANDTECHNICI
(Frombergdwarstraat 5, Arnhem)**

Stand der Arbeidsbemiddeling op 15 Dec. 1937.

Stand op 15 November 1937, 29 werkzoekenden.

Van 15 November tot 15 December bijgeschreven 6.

Aanvragen van werkgevers 2.

Geplaatst geen.

Afgevoerd uit anderen hoofde 1.

Overgebleven 34, t.w. 8 eerste technici, 17 tweede technici en 9 gevorderde leerlingen.

Laboratoria, aangesloten bij de Vereeniging
van Laboratoriumhoudende Tandtechnici in
Nederland

(Secr. Ampèrestr. 75, Den Haag. Tel. 332015, postrek. 217307)

Lijst der aangesloten Laboratoria.

H. C. Stikkel	Alkmaar
Amst. Tandt. Lab. N.V. J. C. Adriaansen . .	Amsterdam
L. M. Fritz Jr.	Amsterdam
„Orthodontie” Tandtechn. Lab. C. L. Baak . .	Amsterdam
K. H. F. Rammelt Jr.	Amsterdam
J. A. Dürschke Jr.	Amsterdam
E. Thomas	Amsterdam
J. van Wezel	Amsterdam
N. G. Pieters	Amersfoort
Tandtechnisch Laboratorium v/h B. Burghoorn .	Apeldoorn
Th. Cappetti	Arnhem
Gebr. Tolmeijer	Arnhem
C. Limburg	Baarn
P. Backes	Bergen op Zoom
G. M. L. Augustijn	Bussum
Joh. Schouten	Delft
M. v. d. Graaf	Dordrecht
J. H. Kemp	Dordrecht
A. C. van Dommelen	Gouda
J. Appelhof	Groningen
Max Reneman N.V.	
F. Siemer	Groningen

A. F. J. Bernard	Den Haag
N.V. Moerhuis & Segboer	Den Haag
B. v. d. Neut	Den Haag
W. Neefs	Den Haag
Jac. Poot	Den Haag
W. Geuzebroek	Haarlem
J. v. d. Kuy	Haarlem
M. Takken	Haarlem
Y. Meyer	Heerenveen
J. J. Verharen	Heerlen
J. Bolhuis	Hengelo
Gooisch Tandtechn. Lab. L. P. H. v. d. Berg	Hilversum
Hilversumsch Tandtechnisch Lab. J. Jacobs	Hilversum
P. F. J. Felten	Laren
Friesch Tandt. Lab. Ombelet & Jorna	Leeuwarden
H. Kooistra	Leeuwarden
Tandt. Lab. v. d. Woude	Leeuwarden
A. L. van Bergen Henegouwen	Leiden
F. G. Smithuis	Lochem
Gebr. Mueller	Maastricht
G. Halvax	Rotterdam
L. W. F. Lacroix	Rotterdam
C. Th. Leenders	Rotterdam
W. van der Meulen*	Rotterdam
M. J. A. van Noy	Rotterdam
J. F. de Regt	Rotterdam
L. E. Roelofsen	Rotterdam
Rotterdamsch Tandtechn. Lab. W. A. Tieleman	Rotterdam
H. J. Volbeda	Sneek
B. H. Cohen	Tilburg
Jos. Helwes	Tilburg
P. C. A. Broek	Utrecht
H. Hopman	Utrecht
A. Meyer	Utrecht
C. Veth	Utrecht
J. v. d. Wildt	Voorburg
D. M. de Leve	Wildervank
S. A. May	Winschoten
J. Siesling	Zwolle
A. L. Rozendaal	Zeist

Gelijkstelling verleend tot 18 Februari 1938 (ingevolge art. 6 der Overeenkomst) aan J. v a n T o l e d o, laboratoriumhouder te 's-Gravenhage.

Gelijkstelling verleend tot 12 Mei 1938 aan R. H o e v e, laboratoriumhouder te 's-Gravenhage.